

Patrimoni musical

Codi: 100656
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	OB	3	0

Professor/a de contacte

Nom: Josep Maria Gregori Cifre
Correu electrònic: JosepMaria.Gregori@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Català, Francès

Equip docent

Carles Badal Pérez-Alarcón

Prerequisits

Coneixement de teoria i pràctica musicals equivalent a Grau Mitjà de conservatori.

Objectius

Contingut i objectius

L'assignatura té com a objectius fer conèixer les eines bàsiques per a la descripció dels fons musicals, i la seva aplicació en el tractament de les fonts manuscrites i impreses que es conserven en els arxius catalans. Aquesta assignatura té la virtut de posar a l'abast dels estudiants el repertori musical de compositors que encara roman ignorat i oblidat en nombrosos arxius i biblioteques del nostre país. Mitjançant el contacte directe amb les fonts, a través de pràctiques quinzenals, l'estudiant va prenent consciència de la immensa labor necessària per arribar a conèixer la història de la música catalana, sobre tot pel que fa als segles XVII, XVIII, XIX i XX.

Objectius:

- 1.-Aprentatge de les eines metodològiques necessàries per accedir als criteris de descripció detallada dels documents. Aplicació al fitxage de manuscrits i impresos.
- 2.-Aprentatge dels criteris de classificació i ordenació del repertori conservat i tractat.
- 3.-Acés a les fonts del repertori musical de l'àrea catalana: localització, estat i programacions d'actuació.
- 4.-Promoure treball sobre fonts musicals inèdites (autors i repertori).

4.-Participar en la confecció d'inventaris analítics de fons musicals (manuscrits i impresos) de titularitat eclesiàstica, pública i/o privada.

5.-Fomentar la participació en l'elaboració de treballs de suport al coneixement i la difusió del patrimoni musical català.

Competències

- Aplicar els coneixements adquirits en relació amb les principals tècniques de catalogació, transcripció, edició crítica, estudi, anàlisi i difusió del patrimoni musical.
- Conèixer i comprendre l'evolució històrica de la música i les seves característiques tècniques, estilístiques, estètiques i interpretatives des d'una perspectiva diacrònica.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir habilitats per organitzar grups de treball, amb la planificació, el repartiment de tasques i la flexibilitat metodològica adequats.
2. Aprofundir en la capacitat de treballar en equips de recerca homogenis o interdisciplinaris.
3. Discernir i valorar les principals metodologies de descripció de documents d'arxiu.
4. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
5. Exposar els coneixements sobre la història, l'art o altres moviments culturals.
6. Extreure la informació de les fonts i adequar-les als camps de la seva descripció.
7. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
8. Implementar l'elaboració de projectes de contingut musicològic, amb la realització d'un pla de treball i una metodologia adequats a l'objecte i el temps d'estudi.
9. Planificar l'inventari d'un fons musical.
10. Redactar projectes crítics de contingut musicològic, ordenats i planificats de manera eficient.
11. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina
12. Utilitzar el vocabulari propi de la ciència musicològica relacionat amb cada època històrica.
13. Utilitzar les tècniques de catalogació, transcripció, edició crítica, estudi, anàlisi i difusió del patrimoni musical de manera professional.

Continguts

I. Temari

- 1.- Patrimoni Musical. Concepte i característiques.
- 2.- Documents i materials que configuren el patrimoni musical.
- 3.- Aspectes legals: definició del marc jurídic.

- 4.- Els centres de recerca i els òrgans de difusió.
- 5.- El projecte *IFMuC* (Inventari dels Fons Musicals de Catalunya) de la UAB.
- 6.- Els fons musicals. Tipologies.
- 7.- Mapa dels fons musicals de Catalunya: *Censum Fontes Musicæ Cataloniæ*

II. Pràctiques integrades

- 1.- Treball de camp. Pràctiques de catalogació en un fons musical del CEDOC (en 2 grups alternats de 16 estudiants)
- 2.- Pràctiques de conversió d'incipits musicals digitalitzats a Plaine & Easy Code (en 2 grups alternats de 16 estudiants)

Metodologia

La programació de l'assignatura està orientada vers un vessant eminentment pràctic amb l'objectiu que l'estudiant entri en contacte directe amb les fons musicals, manuscrites i impreses, conservades en els fons musicals del Centre de Documentació de l'Orfeó Català (CEDOC), mitjançant les classes pràctiques impartides en el propi arxiu.

El suport metodològic, a banda dels ítems referents als sistemes de catalogació internacionals, compta amb els darrers estudis aplicats a la recuperació del patrimoni musical català (9 volums de la col·lecció *Inventaris dels fons musicals de Catalunya*).

El recursos docents per a aquest grup d'assignatures compten amb el material dels "Instruments de descripció de la metodologia del fitxatge dels Inventaris dels Fons Musicals de Catalunya (IFMuC)" i les bases de dades confeigides amb els respectius camps de descripció per cadascuna de les col·leccions que configuren el fons objecte de descripció.

La docència comprèn 15 hores lectives de formació teòrica (impartides en el Campus) i 30 de pràctiques integrades (que poden ser impartides en un o diversos arxius). Els estudiants realitzen les pràctiques tutoritzades en arxius musicals catalans que conserven fons de manuscrits i impresos sense catalogar. Gràcies a aquestes classes els estudiants entren en contacte directe amb les fons, la qual cosa esdevé per a ells una experiència única en tot el Grau, que desvetlla, en molts casos, nous interessos científics, els ajuda a prendre consciència de la labor que comprèn la confecció de cadascun d'aquests inventaris i aprenen a valorar els beneficis que representa la seva edició de cara a l'estudi i a la difusió de la música dels nostres avantpassats, del llegat creatiu dels quals tots en som hereus.

Per a aquells estudiants que ho desitgen, l'assignatura de 4rt «Pràctiques externes», els permet de seguir treballant en la catalogació d'un fons musical mitjançant el corresponent conveni de pràctiques.

1.- Les classes de l'assignatura es reparteixen en dos blocs.

- a) El primer està format per les classes magistrals que imparteix el professor (15 hores) a fi de tractar cadascun dels ítems del temari de l'assignatura.
- b) El segon, el configuren les classes pràctiques (30 hores) impartides en determinats arxius i /o biblioteques a fi de dur a terme l'aplicació dels criteris de les eines de descripció documental.

2.- Treball d'equip.

- a) Preparació de materials bio-bibliogràfics sobre compositors catalans inèdits per incorporar, a partir de les fons IFMuC, nous articles de referència a la Viquipèdia.

Treball de suport al projecte TIC - IFMuC de la UAB: la creació del projecte web **IFMuC** (<http://ifmuc.uab.cat>) permet accedir a la consulta en xarxa de més de 10.000 registres catalogràfics d'obres d'autors, anònims i impresos, amb repertoris desconeguts la qual cosa facilitarà tant l'obertura de noves recerques (TFG, TFM i TD) com l'accés a la recuperació del patrimoni musical català dels segles XVII al XX. El nou portal IFMuC té com a beneficiaris immediats els estudiants del Grau de Musicologia, i per extensió els estudiants, docents, investigadors i intèrprets de la comunitat docent, científica i artística internacional, ja que es tracta d'un projecte pioner en el marc europeu.

- b) Participació en un equip de treball aplicat al fitxatge o informatització d'un fons musical.

La planificació de les pràctiques de tutorització s'estableixen en funció de les variables de cada grup. Acabat el període de formació teòrica, s'aborda la planificació de pràctiques externes dissenyant les actuacions en diversos arxius en funció de la procedència dels propis estudiants, per tal que, si és el cas, puguin desenvolupar les pràctiques de l'assignatura en un fons musical de fàcil accés per a ells. Aquestes variables fan que segons els cursos es puguin obrir, i reobrir, petits equips de treball en fons allunyats del Campus com les catedrals de Solsona o Lleida, la prioral de Sant Pere de Reus, l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona o Santa Maria de Castelló d'Empúries.

3.- Treball individual tutoritzat.

Redacció i exposició a classe d'un treball de recerca individual sobre patrimoni musical català (centres de creació i difusió, autors, gèneres, estils i repertori).

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposició del ítems del temari	15	0,6	3, 6, 9, 13
Pràctiques de catalogació i confecció d'incipits musicals	30	1,2	1, 2, 3, 6, 13
Tipus: Supervisades			
Treball d'equip (Viquiprojecte IFMuC)	15	0,6	1, 2, 5, 10, 11, 12
Treball individual tutoritzat	15	0,6	4, 5, 7, 8, 10, 11

Avaluació

Es tracta d'una assignatura amb un marcat perfil pràctic. El resultat final de la seva avaluació s'obté de la suma de tres components:

1.- Assistència presencial.

Per cursar aquesta assignatura esdevé imprescindible la completa assistència de l'estudiant en els dos trams que la configuren:

a) Classes teòriques: 15 hores

b) Classes pràctiques: 45 hores.

Els estudiants que no arribin a acreditar l'assistència presencial al 50% de les classes seran considerats "No Avaluables".

Valor en l'avaluació: 50%

2.- Treball individual tutoritzat.

El treball de recerca individual sobre patrimoni musical català (autors i repertori) comptarà un 25% en el resultat de l'avaluació final.

3.- Treball d'equip dirigit.

Creació d'equips de treball en base a:

a) Preparació de materials bio-bibliogràfics sobre compositors catalans inèdits per incorporar nous articles de referència a la Viquipèdia.

b) Participació en un equip de treball aplicat al fitxatge o informatització d'un fons musical.

El treball d'equip comptarà un 25% en el resultat de l'avaluació final.

Un cop publicades les qualificacions dels treballs, se'n determinarà data i hora de la revisió presencial.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1. Assistència presencial (1 i 2)	Assistència a les classes teòriques, participació en les tasques de descripció i confecció d'incipits musicals	45	1,8	1, 2, 3, 6, 9, 13
2. Treball individual tutoritzat	Elaboració d'un treball individual sobre el patrimoni musical català (autors i repertori)	15	0,6	4, 5, 7, 10, 11, 12
3. Treball d'equip dirigit	Participació en treballs d'equip (Viquiprojecte IFMuC de la UAB)	15	0,6	1, 2, 5, 7, 8, 10, 12

Bibliografia

1.- Bibliografia

ALBERCH I FUGUERAS, Ramón; BELLO I URGELLÈS, Carme; et al. *Manual d'Arxivística i gestió documental*, Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009.

ANGLÈS, H. - SUBIRÀ, J. *Catálogo musical de la Biblioteca Nacional de Madrid*. Barcelona: CSIC, 1946, 3 vols.

BAGÜÉS, J. *Catálogo del antiguo Archivo Musical del santuario de Aranzazu*. Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, 1979.

BONASTRE, F. - GREGORI, JM. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volums 2/1 - 2/2: Fons de la Parròquia de Sant Pere i Sant Pau de Canet de Mar*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, 2009. - Arxius i documents. Eines de recerca 5/1 - 5/2.

BONASTRE, F. - GREGORI, JM. - CANELA, Montserrat. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 8: Fons de la catedral de Tarragona*. Barcelona: UAB, 2015.

CLIMENT, J. *Fondos musicales de la Región Valenciana*. València: Instituto de Musicología, Institución Alfonso el Magnánimo, 1979.

CODE INTERNATIONAL DE CATALOGAGE DE LA MUSIQUE, *Rules for Cataloging Music Manuscripts / Règles de catalogage des manuscrits Musicaux / Regeln für die Katalogisierung von Musikhandschriften*. Frankfurt: Peters, 1975.

GARCIA MARCELLAN, J. *Catálogo del archivo de música de la Real Capilla de Palacio*. Madrid: Patrimonio Nacional, [s. a.].

GRASSOT i RADRESA, M. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 3: Fons V. Bou, J. Pi i P. Rigau i del Centre Cultural i de la Mediterrània Can Quintana de Torruella de Montgrí*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, 2009. -Arxius i documents. Eines de recerca, 6.

GRASSOT I RADRESA, Marta, "Una aproximació a la descripció dels fons musicals a través de la NODAC. Una proposta de descripció a partir de l'experiència en el tractament dels fons musicals del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí", *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 28 (2008), 61-93.

GREGORI I CIFRÉ, J. M. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 1: Fons de la catedral-basílica del Sant Esperit de Terrassa*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, 2007. - Arxius i documents. Eines de recerca, 2.

GREGORI I CIFRÉ, J. M., "El inventario de los fondos musicales eclesiásticos de Catalunya, un proyecto en marcha desde la Universitat Autònoma de Barcelona", *Memoria Ecclesiae*, XXXI (2008), 483-497.

GREGORI I CIFRÉ, J. M., "Fondos Musicales en Catalunya: el proyecto IFMuC de la Universitat Autònoma de Barcelona para la recuperación del patrimonio musical catalán", a Maria Nagore, Victor Sánchez (eds.) *Allegro cum laude. Estudios musicológicos en homenaje a Emilio Casares*. Madrid: ICCMU, 2014, p.581-588.

GREGORI I CIFRÉ, J. M. "Catalonia project report", *Early Music*, 43 (2015), 367-368.

GREGORI I CIFRÉ, J. M. "El nou web IFMuC al servei del patrimoni Musical de Catalunya: <http://ifmuc.uab.cat>", *Revista Catalana de Musicologia*, VIII (2015), p. 23-35.

GREGORI I CIFRÉ, J. M. "IFMuC: un proyecto universitario para la recuperación del Patrimonio Musical de Catalunya", *Cuadernos de Investigación Musical*, I (2016), p. 12-26.

RISM. *Normas internacionales para la catalogación de fuentes musicales históricas*. Madrid: Arco, 1996.

LOPEZ-CALO, J. *Catálogo musical del archivo de la santa iglesia catedral de Santiago*. Cuenca: Instituto de Música Religiosa, 1972.

LOPEZ-CALO, J. *Clasificación y catalogación de los archivos de música españoles*. Granada: Centro de Documentación Musical de Andalucía, 1992.

PEDRELL, F. *Catàlech de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona*. Vilanova : Oliva, 1908-1909, 2 vols.

PERSIA, J. de (ed.). *En torno al patrimonio musical en Cataluña [Archivos Familiares]*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2001.

PESSARRODONA, A. - GREGORI, J.M. "Unearthing Catalan Musical Heritage: the IFMuC Project", *Fontes Artis Musicae*, 64-4 (oct-des 2017).

SALA, M. E. - VILAR, J. M. "Els fons musicals de Catalunya: un patrimoni a revalorar", *Lligall*, 5 (1992), p. 123-146.

2.- Enllaços web

a) Nacionals

vegeu el web IFMuC <http://ifmuc.uab.cat> i la secció *Censum Fontes Musicae Cataloniae* (l'listat de 408 fons amb els seus enllaços web)

b) Estatals

1. Centro de Documentación de Música y Danza

<http://musicadanza.es>

2. Centro de Documentación Musical de Andalucía

<http://www.juntadeandalucia.es/cultura/centrodocumentacionmusical/opencms/patrimonio.html>

3.musikareneuskalartxiboa archivo vasco de la música

<http://www.eresbil.com/>

b) Internacionals

1. IAML International Association of Music Libraies

http://www.iaml.info/activities/projects/access_to_music_archives

En el seno de esta asociación se localiza el *Working Group on the Access to Music Archives Project*.

2. Anglaterra

AIM25 Archives in London and the M25 area

<http://www.aim25.ac.uk/index.stm>

Collection level descriptions for archives at a wide range of institutions within London and the M25 area. (Uso de la ISAD -G- para la descripción de sus fondos, aplicado también a los musicales)

3. Alemania

<http://kalliope.staatsbibliothek-berlin.de/>

4. Itàlia

Gruppo di studio sul materiale musicale

(**Massimo Gentili-Tedeschi** (Responsable del Departament de Recerca de Fons Musicals de la Biblioteca Nacional Braidense de Milà)

Lenguaje MARC: aglutina en un catálogo único los fondos musicales con un único sistema de descripción e introduce partituras digitalizadas:

http://www.iccu.sbn.it/opencms/opencms/it/main/attivita/gruppilav_commissioni/pagina_344.html;jsessionid=2963

<http://opac.sbn.it/opacsbn/opac/iccu/musica.jsp;jsessionid=4B3C9760A3552A048A25E80EEDE07466.ha1>

5. Suècia

National Archival Database of Sweden, in English, German and Swedish:

<http://www.nad.ra.se>

Uso de la normativa internacional de archivística:

- [ISAAR\(CPF\)](#)-International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons, and Families
- [EAC](#)-Encoded Archival Context for archival descriptions
- [ISAD\(G\)](#)-General International Standard Archival Description
- [EAD](#)-Encoded Archival Description